

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**



Факультет філології

Кафедра слов'янських мов

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ І ДІАЛЕКТОЛОГІЯ ЧЕСЬКОЇ МОВИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Чеська мова та література»

Спеціалізація 035.033 Слов'янські мови та літератури
(переклад включно), перша – чеська

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “12” вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історія і діалектологія чеської мови
Викладач (і)	ст.викл. Полько Ольга Володимирівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-63
E-mail викладача	olha.polko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	90 годин/3 кредити ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться згідно узгодженого графіка на навчальний семестр. Також консультації можливі в день проведення лекцій чи практичних занять. Консультації можуть проводитися через онлайн ресурси за попередньою домовленістю.

2. Анотація до навчальної дисципліни

«Історія та діалектологія чеської мови» у курсі лекційних та практичних занять висвітлить питання поділу на фази розвитку літературної чеської мови, вплив діалектів на формування літературної норми, ознайомить студентів з відомими мовознавцями та їх внеском у розвиток чеської мови, особливостями процесу стандартизації мови, з граматики та словниками чеської мови, розумінням основних принципів територіальної, диференціації мови, мовних особливостей територіальних діалектів, територією поширення діалектів.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання предмета є сформувати у студентів уміння ідентифікувати текст чеською мовою відповідно до доби розвитку чеської мови, історичного аналізу тексту, розуміння старочеського тексту і з допомогою словників його декодування до сучасної форми, визначати тип правопису, робити мовний аналіз діалектних текстів, складати анкети для збору діалектного матеріалу, застосовувати анкетний метод та метод безпосереднього спостереження для збору інформації, опрацьовувати зібраний діалектний матеріал.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК4 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

ФК2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про чеську мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК3 Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії чеської мови.

ФК4 Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди чеської мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.

Програмні результати навчання:

ПРН3 Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН8 Знати й розуміти систему чеської мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію чеської мови і літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН9 Характеризувати діалектні та соціальні різновиди чеської мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН10 Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН21 Дотримуватися правил академічної доброчесності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	26
самостійна робота	44

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
III	035 Філологія 035.038 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - чеська	2-й курс	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Stará čeština. Periodizace vývoje českého jazyka. Poznání jazyka nejstarších dob. Slovanská jazyková rodina. Vývoj pravopisných systémů.	2		2
Тема 2. Periodizace vývoje českého jazyka. Pravopis primitivní, spřežkový, diakritický, bratrský a novočeský. Úpravy pravopisu za národního obrození.	2		2
Тема 3-4. Praslovanština. Staroslověnština. Staroslověnština různých redakcí (typů); církevní slovanština.	2	2	6
Тема 5-6. Historická vývojová období češtiny. Stará raná čeština. Čeština 14. století. Čeština doby husitské. Humanistická čeština. Čeština pobělohorská (barokní). Čeština doby národního obrození.	4	4	4
Тема 7. Vývoj hláskosloví. Hláskosloví a hláskové změny pozdní praslovanštiny. Pračeské změny (10. století). Hláskové změny v období 10. - 14. století; 14. - 16. století.		2	4
Тема 8. Staročeská deklinace. Druhy deklinací. Staročeská konjugace. Gramatické kategorie sloves.		2	4
Тема 9. Český jazykový atlas. Vznik a historický vývoj českých nářečí. Hovorová čeština. Tradiční teritoriální dialekt.		2	2
Тема 10. Útvary českého národního jazyka. Spisovná čeština. Rozvrstvení spisovné češtiny.		2	2
Тема 10. Dialektologie. Vývoj nářečí. Dělení nářečí (sociální a zeměpisná). Mapa nářečí češtiny. Základní znaky nářečí českého jazyka.	2	2	4
Тема 11. Česká nářeční skupina. Středočeská, jihozápadočeská, severovýchodočeská a českomoravská podskupiny.	2	2	2
Тема 12. Středomoravská (hanácká) nářeční skupina a její podskupiny (jižní, centrální, západní, východní podskupiny).	2	2	2
Тема 13. Slezská nářeční skupina (moravská, opavská a	2	2	2

ostravská podskupiny). Nářečí slezskopolská.			
Тема 14. Východomoravská (moravskoslovenská) nářeční skupina (slovácká, valašská, západní a kopaničářská podskupiny).	2	2	2
Тема 15. Závěrečná práce.		2	6
ЗАГ.:	20	26	44

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання здійснюється за національною і ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи (див. Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника) Загальні 100 балів включають: 50 балів – підсумок роботи студента під час практичних занять, 40 балів підсумкова контрольна робота, 10 балів – контроль самостійної роботи.
Вимоги до письмових робіт	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань, креативність рішень, творчий підхід.
Практичні заняття	Виконані завдання оцінюються за п'ятибальною системою. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь у дискусії, творчий підхід до вирішення сформульованих завдань, виконання творчих робіт.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.
Підсумковий контроль	Залік

7. Політика навчальної дисципліни

<p>Академічна доброчесність. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положень: 1 https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗПрикарпатський-національний-університет-імені-ВасиляСтефаника.pdf і Положення 2 https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2019/02/code_of_honor.doc Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Відвідування занять. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та</p>

спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Здобувачі освіти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, підняти бал, отриманий на занятті, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.

Навчання за індивідуальним графіком регламентується Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Здобувачі освіти самостійно опрацьовують матеріал, виконують, згідно прописаного графіку завдання індивідуального плану, за потреби отримують консультацію від викладача у консультаційні години.

Неформальна освіта. Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Повторне вивчення дисципліни. Здобувач освіти, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу. Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

8. Рекомендована література

1. Franta D. Fonologické nářeční prvky. České Budějovice, 2013
 2. Komárek, M. Dějiny českého jazyka. Brno: Host, 2012.
 3. Kuldanová P. Český jazyk v minulosti. Ostrava, 2013. – 91 s. Zdroj <https://projekty.osu.cz/svp/opory/pdf-25-Kuldanova-SO.pdf>
 4. Lamprecht, A., Ńlosar, D., Bauer, J. Historická mluvnice češtiny. Praha, 1984. – 423 s.
 5. Mareňová H. Základy historické mluvnice češtiny s texty k rozboru. Olomouc, 2008. – 130 s. Zdroj https://kcjl.upol.cz/kombcj/studijni_opory/zaklady_historicke_mluvnice.pdf
 6. Pleskalová, J. Stará čeština pro nefilology. Brno: MU, 2001.
 7. Pleskalová, J., Krčmová, M., Večerka, R., Karlík, P. Kapitoly z dějin české jazykovědné bohemistiky. Praha 2007. – 638 s.
 8. Vepřek M., Vykypělová T., Fidlerová A., Koupil O., Čeština a dějiny. Olomouc, 2013. – 228 s. Zdroj <https://sites.ff.cuni.cz/ucjtk/wp-content/uploads/sites/57/2015/11/Cestina-a-dejiny.pdf>
- Slovníky
9. Encyklopedický slovník češtiny. / Kol. autorů. Praha: LN, 2002.
 10. Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Akademia, Praha 2001.
 11. Ukrajinsko-český slovník / A.Kurimský, R.Šišková. Academia, Praha, 1994.
- Internetové zdroje:
12. Historické knižní fondy <http://www.manuscriptorium.com>
 13. Vokabulář webový <http://vokabular.ujc.cas.cz>